

Tablets van Thot

Of: waarom een *sweatshirt* minder lijkt te stinken

Jan Renkema

Column in NRC / De Standaard, Taalbijlage, 22 november 2012

Acties tegen Nederengels zijn tot mislukken gedoemd. Wij hebben gewoon te veel argumenten om Engelse woorden te gebruiken.

In de *building* waar ik werk (aan *Tilburg University*) stap ik na een nauwelijks verstaanbaar *fourth floor* uit de lift, en ga dan eerst naar de *coffee corner*. Daar hoor ik een jongere collega vertellen over een dagje uit met de *kids*, en een *PhD* praten over zijn nieuwe *tablet* (Engelse uitspraak). Waarom gebruiken wij woorden uit andere talen, en nu in het bijzonder uit het Engels?

Er zijn zeven algemeen geaccepteerde argumenten: 1 Algemeen gebruik: de secretaresse zal vragen of ik *paperclips* bedoel als ik om papierklemmetjes vraag. 2. Onvertaalbaarheid: *privacy* is iets anders dan beslotenheid. 3. Verschil in betekenis: *make-up* is geen opmaak; opmaak is *lay-out*. 4. Verschil in gevoelswaarde: een *smile* is triomfantelijker dan een lach. 5. Behoefte aan een eufemisme: een *sweatshirt* lijkt minder te stinken dan een zweethemd. 6. Behoefte aan een kort woord: *stalken* in plaats van 'hinderlijk volgen van ex-geliefde of bekend persoon'. 7. Extra zeggingskracht: een *controlfreak* is iets neurotischer dan een regelneef of pietje-precies.

Er zijn ook drie discutabele argumenten: gemakzucht, imponeergedrag, gebrek aan taaltrots (eigentaal*bashing*). Maar waarom zouden we het onszelf af en toe niet gemakkelijk mogen maken? En soms is imponeergedrag heel effectief. Dat wist de fietsenmaker uit ons dorp vroeger ook al toen hij *bicycle home* op zijn etalage schilderde. (Hij vroeg daarna wel veel meer voor zijn *bikes*.) En waarom moeten we trots zijn op onze taal? Dat is toch maar een middel om ons uit te drukken. Onze taal kan heel goed andere woorden opnemen; kijk maar naar het verschil tussen tabletten en tablets. Hier een paar voorbeelden met een combinatie van gemakzucht, imponeergedrag en gebrek aan besef van eigenheid

Iemand zei tegen mij: 'Wat hij daarmee bedoelt? Ik heb zelfs geen *hunch!*' Ik vroeg: 'Waarom *hunch?*' 'Ja, sorry, ik lees heel veel Engels en wist zo gauw het Nederlandse woord niet.' – Zo jammer. Wij hebben twee mooie uitdrukkingen daarvoor: Ik heb echt geen idee. Ik heb geen flauw vermoeden.

Ik hoorde iemand in een discussie over geweld op schoolpleinen zeggen dat dat wat overdreven is, en dat het gaat om *harassment*. Ik vroeg: 'Waarom *harassment?* Bedoelt u het Engelse juridische begrip?' – Nee, hij bedoelde eigenlijk gewoon intimidatie, maar wilde aangeven dat er onderzoek naar is gedaan.

Er zijn prachtige initiatieven geweest tegen dit onnodige Engels: 'Liever Nederlands', MOE (Meldpunt Onnodig Engels), de rubriek 'Ander woord voor ...' in het tijdschrift *Onze Taal*. Bijna elk jaar berichten de media over een actie tegen Nederengels. In het begin van dit jaar berichtte NRC over een actie van twee Kamerleden, Jack Biskop en Ton Elias, voor het behoud van het Nederlands. Waarom *health center* voor ziekenhuis, waarom *benchmark* als wij ijkpunt hebben, waarom *out of the box*-denken wanneer we ook onorthodox kunnen

denken, enz.? Maar deze Kamerleden kregen nauwelijks steun van hun collega's. De Kamervoorzitter reageerde alleen met 'Hear, hear! O sorry.' En toen kwamen er opmerkingen dat *checks and balances* iets anders is dan 'teugels en tegenwichten' en dat *gimmick* korter is dan 'herhaalde grap'.

Waarom dit onnodige Engels? Ik denk dat de neiging tot taalvermenging, na het verhaal van de Toren van Babel over de scheiding der talen, een troostgeschenk (een *consolation present*) is uit het oude Egypte, een geschenk van de god van de communicatie, Thot. Taal bevat doorgaans nauwelijks informatie over het karakter of de bedoelingen van de spreker of de schrijver. Maar die informatie kan voor mij als luisteraar of lezer bijzonder nuttig zijn. Wil die ander iets van me? Probeert die ander mij te overdonderen. Waarom vindt die ander het nodig zich te onderscheiden? Als je dan doorvraagt op basis van Nederlandse woorden krijg je vaak meer inzicht in het doel van de communicatie. Vergelijk de volgende zin maar eens met de beginzin:

In het gebouw waar ik werk (aan de Universiteit van Tilburg) stap ik na een nauwelijks verstaanbaar 'vierde verdieping' uit de lift (nee, geen hijsbak), en ga dan eerst naar het koffiepoint. Daar hoor ik een jongere collega vertellen over een dagje uit met de kinderen, en een promovendus praten over zijn nieuwe tablet (nee, geen schootcomputer).